

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र विशारद (B.Lib I. Sc.)

परीक्षा : एप्रिल - २०२६

सत्र - १

विषय : ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्रामधील संशोधन (BL 25-125)

दिनांक : ३०/०४/२०२६

गुण : १००

वेळ : दु. २.०० ते दु. ५.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा

(१०)

१. गृहीतक म्हणजे -----
अ) समस्येचे अंतिम समाधान
ब) समस्येचे तात्पुरते समाधान
क) संशोधन समस्येचे आराखडे
ड) डेटासंकलनाचे साधन
२. संशोधनात ज्या विधानाची चाचणी करायची असते त्याला ----- म्हणतात.
अ) समस्या
ब) गृहीतक
क) गृहीतके
ड) वरीलसर्व
३. मुलाखत म्हणजे ?
अ) संशोधन साधन
ब) संशोधनाचे प्रकार
क) डेटासंकलनाचे तंत्र
ड) सांख्यिकीय पद्धती
४. प्रश्नावली कोणत्या प्रकारच्या संशोधनात मोठ्या प्रमाणावर वापरली जाते ?
अ) प्रायोगिक संशोधन
ब) सर्वेक्षण संशोधन
क) ऐतिहासिक संशोधन
ड) केसस्टडी संशोधन
५. संशोधन म्हणजे ----- घेतलेला शोध होय.
अ) ज्ञानप्राप्तीसाठी
ब) माहितीसाठी
क) व्यवहारासाठी
ड) यापैकी नाही
६. वर्णनात्मक संशोधन म्हणजे:
अ) भूतकाळातील संशोधन
ब) वर्तमानकालीन संशोधन
क) भविष्यकालीन संशोधन
ड) वरील पैकी काहीही नाही
७. विशिष्ट एक बदल विशिष्ट एका कारणामुळे घडून येतो का याचा शोध घेणाऱ्या संशोधनाला -----
----- संशोधन म्हणतात.
अ) वर्णनात्मक संशोधन
ब) ऐतिहासिक संशोधन
क) व्यष्टी अध्ययन
ड) प्रायोगिक संशोधन
८. ----- हा वर्तुळाकार असतो.
अ) पायचार्ट
ब) बारचार्ट
क) लाईनचार्ट
ड) यापैकी नाही
९. यातील भिन्न काय आहे ?
अ) सर्वेक्षण पद्धत
ब) ऐतिहासिक पद्धत
क) प्रायोगिक पद्धत
ड) प्रश्नावली
१०. प्रश्नावली म्हणजे:
अ) संशोधनपद्धती
ब) मापनतंत्र
क) डेटासंकलनाचे साधन
ड) वरील सर्व

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २)

(३०)

१. संशोधन म्हणजे काय ? त्याची वैशिष्ट्ये व मुलभूत घटक स्पष्ट करा.
२. प्रश्नावली म्हणजे काय ? तिचे प्रकार स्पष्ट करा.
३. ऐतिहासिक संशोधन पद्धतीवर सविस्तर टिपणी लिहा.

- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)
१. आशय विश्लेषण आणि उल्लेख विश्लेषण याबद्दल सविस्तर माहिती लिहा.
 २. गृहीतकृत्याची उगम स्थाने सांगून , गृहीत कृत्याचे विविध प्रकार सांगा.
 ३. मुलाखत तंत्राबद्दल सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)
१. स्टार्डल मॅन्युअल
 २. वाचनसाहित्याचा आढावा
 ३. मुलाखत कर्त्याचे आदर्श गुण

English Translation

Research in Library & Information Science (BL 25-125)

Q. 1 Choose the correct option (10)

1. Hypothesis is ----- .
 - a) Final solution of a problem
 - b) Tentative solution of a problem
 - c) Blueprint of research problem
 - d) Tool of data collection
2. A statement that is to be tested in research is called
 - a) Problem
 - b) Assumption
 - c) Hypothesis
 - d) All the above
3. Interview is a:
 - a) Research tool
 - b) Types of Research
 - c) Techniques of data collection
 - d) Statistical Methods
4. Questionnaire is widely used tool in which type of research?
 - a) Experimental research
 - b) Survey research
 - c) Historical research
 - d) Case study research
5. Research is the discovery made by _____.
 - a) For knowledge
 - b) For information
 - c) For transaction
 - d) None of these.
6. Descriptive Research is a :
 - a) Past oriented research
 - b) Present Oriented research
 - c) Future Oriented research
 - d) None of above
7. Research that investigates whether a particular change is caused by a particular cause is called _____ research.
 - a) Descriptive research
 - b) Historical research
 - c)) Personality study
 - d) Experimental research
8. ----- is in the form of circle
 - a) Pie chart
 - b) Bar chart
 - c) Line chart
 - d) None of these
9. Which one is odd?
 - a) Survey method
 - b) Historical Method
 - c) Experimental Method
 - d) Questionnaire
10. Questionnaire is a:
 - a) Research Methods
 - A) b) Measurement technique
 - c) Tool for data collection
 - A) d) All of the above
 - B)

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)

1. Explain the term research, its features and its components.
2. What is a questionnaire? Explain its types.
3. Write a detailed note on historical research methods.

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)

1. Explain in detail citation analysis and content analysis
2. Explain the origins of hypothesis and discuss the different types of hypothesis?
3. Explain in detail interview technique

Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)

1. Style manual
 2. Literature search
 3. Ideal interviewer qualities
-